

UHDDR- Udruga hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata

Primjeri dobre prakse brige o ratnim veteranima u svijetu kao nacrt za bolje civilno društvo u Hrvatskoj

Baza znanja

2023.

Uvod

Cilj teksta o primjerima dobre prakse zbrinjavanja ratnih veterana u svijetu, je prezentacija sekundarne analize provođenja svjetski dobrih praksi brige o ratnim veteranima kako bi se s time poboljšalo djelovanje UHDDR-a kao dionika civilnoga. Osim internog poboljšanja cilj objave teksta je upoznati i druge dionike društva sa svjetskim praksama koje bi pomogle kao podloga za buduće ideje koje mogu iskoristiti za prijave na projekte i poboljšanje vlastitoga djelovanja. Kroz 2023. godinu UHDDR istraživao je relevantnu literaturu vezanu za tematiku brige o ratnim veteranima i na koji način je ona utjecala na svakog pojedinca. Nakon opsežnog pregleda literature najkompletniji i najzanimljiviji za istraživanje pokazale su se zemlje: SAD, Velika Britanija, Nizozemska, kao i Bugarska koja ima zaokružen sistem vođenja brige o svojim ratnim veteranima. Bugarska je manje poznata kao dobar primjer kvalitetne brige o ratnim veteranima i njihovim obiteljima. Bugarska brine o obitelji ratnih veterana.

Primjer dobre prakse skrbi o veteranima: SAD i Velika Britanija

Ove dvije države imaju holistički pristup skrbi o veteranima u kojima imaju široko razgranate programe skrbi. Baza svih programa je vođenje brige o pojedincu- veteranu, obitelji, prijateljima, široj društvenoj zajednici u kojoj se ratni veteran kreće.

SAD

SAD ima aktivan program u organizaciji „U.S. Department of Veterans Affairs“ pod nazivom „Move!“- „Pokreni se!“ program koji nudi širok spektar usluga i programa brige o veteranima. Move! program sastoji se od dvije velike grupe usluga. Prva grupa usluga sastoji se od pisanih i video motivacijskih materijala korisnih za buduće korisnike (svjedočanstva i iskustva bivših i aktivnih korisnika programa, upitnik o svakome potencijalnom korisniku programa, program „Move Coach“ u kojem svaki korisnik programa može vidjeti svoje rezultate putem mobilne aplikacije o prehrani, fizičkoj aktivnosti, kilogramima i savjetima prilikom transformacije na zdravi način života).

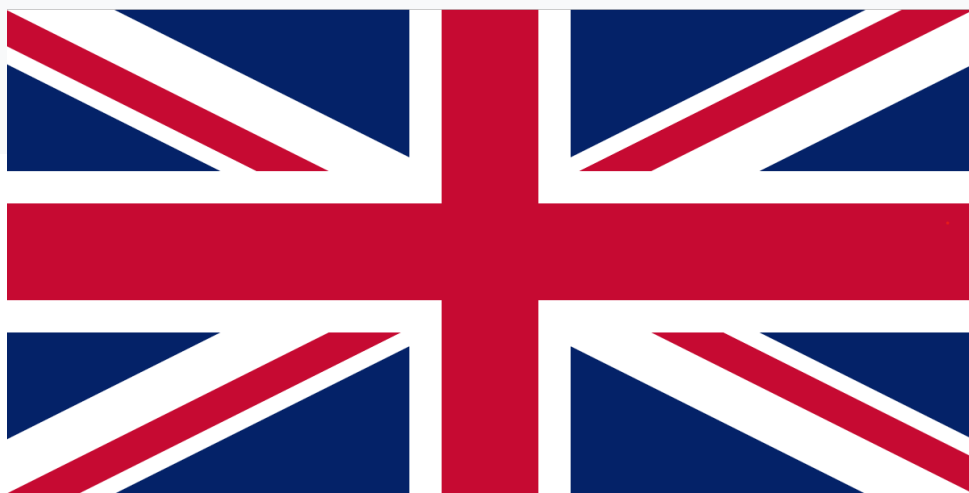
Program sastoji se od 16 modula koje je nužno proći kako bi rezultati bili kvalitetni. Osim 16 modula postoje dodatni mini moduli. Dostupni su video materijali sa temama zdravog življenja i zdravog načina života, nutricionističkih savjeta , prijedloga vježbi kojima možemo suzbiti bolove i slično. U sklopu web stranice, postoji poveznica koja vodi na „National Center for Health Promotion and Disease Prevention“ koja nudi mogućnost telefonskih konzultacija o zdravom životu, pristup on line veteranskoj knjižnici zdravlja. Druga vrsta usluge odnosi se na pružanje usluga dodatne zdravstvene skrbi. Nudeći 1.298 zdravstvenih usluga, usluge wellnesa (nutricionizam, prestanak pušenja, cijepljenje, sistematski pregledi).

Posebnost je u tome što se u cijelu rehabilitaciju uključuju i članovi obitelji veterana. Cilj je zajedništvo i sudjelovanje u svim aktivnostima u zajedništvu, zbog spoznavanja problema veterana i upoznavanja sa problemom cjelokupne obitelji. Taj pristup daje rezultate boljeg razumijevanja i lakšeg otklanjanja problema fizičke ili psihičke prirode.

Velika Britanija

Velika Britanija je svojim ratnim veteranima i obitelji veterana ponudila cjelokupnu zaštitu, njegu i pristup informacijama putem sofisticiranoga web portala Veterans' Gateway. Na kojemu se nalazi širok spektar usluga koje država nudi za svoje ratne veterane i njihove obitelji. Usluge su iz različitih područja života te su u potpunosti prilagođene za ciljanu skupinu. Usluga Veterans' Gateway prva je točka kontakta za sve veterane i njihove obitelji. Njegov stručni sadržaj pokriva područja socijalne skrbi: stanovanje, zapošljavanje, financije, neovisan život, mentalno blagostanje, obitelj i zajednica te fizičko zdravlje. Njegovu jedinstvenu potporu (u UK-u i inozemstvu) financira Armed Forces Covenant. Uz potporu dobrotvornih organizacija i pojedinaca, uključujući Nacionalnu zdravstvenu službu (NHS), Vladu Ujedinjenog Kraljevstva (GOV.UK) i Ministarstvo obrane (MOD). Djelovanje organizacije potpuno je specijalizirano na način da je potpuno posvećeno ciljanoj skupini, na način da su osigurani direktni dežurni telefoni na koje se veterani mogu slati svoje upite vezane za bilo koju uslugu koju Veterans' Gateway pruža.

Na portalu se osim općenitih informacija nalazi i sveobuhvatne uslužno- informativne kategorije koje mogu pomoći veteranu . usluge se odnose na osobnu pomoć, lokalnu potporu, telefona za hitna stanja, aktualne vijesti, biltene, svjedočanstva veterana.

Usluge osobne pomoći su najvećega spektra; pomoć se nudi kroz više grupa usluga:

1. Stambeno zbrinjavanje, pomoć se nudi u vidu traženja adekvatnog smještaja za veterane Engleske i Walesa, ciljana skupina je ona koja nema riješeno stambeno pitanje.
2. Zapošljavanje veterana i njihovih obitelji u cilju traženja posla obzirom na završenu školu. Mogućnost i pomoć kroz prekvalifikacije za drugo radno mjesto.
3. Financije savjetodavno informativna pomoć na portalu, sa najnovijim člancima vezanim za kreditiranje veterana, ostvarivanje prava na mirovinu i ostalih aktualnih financijskih informacija.
4. Neovisno življenje kako bi se pomoglo starijim i nemoćnim veteranima moguće je dobiti individualnu medicinsku pomoć i njegu u kući, koja po potrebi može biti i 24 satna pomoć. Osim navedene usluge nudi se još i pomoć pri nabavi potrebnih lijekova, financijska pomoć za slabo pokretne.
5. Mentalno zdravlje pomoć pri mentalnom zdravlju odnosi se na sve vrste zdravstvenih usluga i informacija vezanih za iste, odnose se na pomoć oboljelima od PTSP-a i depresije, te ostalih savjeta i usluga.
6. Obitelj i zajednica u kroz ovu uslugu se mogu dobiti informacije vezane za ljetovanje sa cijelom obitelji na području Engleske i Sjeverne Irske.
7. Tjelesno zdravlje nudi skup informacija i savjeta o tome kako ga poboljšati.

Ostale hitne usluge koje se nude su telefon za hitna stanja, ako se pojedinac ili grupa nađe u opasnim i visokorizičnim situacijama. Osim toga telefona, postoji i telefon na koji će veterani nazvati ako se osjećaju usamljeno, jer ponekad je i razgovor lijek. Informativna funkcija Veterans' Gateway portala je ta da su na stranici bilteni i aktualne vijesti s kojima će veterani moći biti stalno u toku sa novim informacijama.

Primjer dobre prakse zbrinjavanja veterana: Nizozemska

Nizozemska je država koja ima sveobuhvatni i holistički pristup brige o svojim veteranima na način da održava aktivnosti koje podupiru psihosocijalno osnaživanje veterana kao i obilježavanje važnih datuma za nizozemsku ratnu povijest. Kao jedan vid odavanja počasti veteranima jedan dan u godini posvećen je obilježavanju dana veterana. Nizozemski dan veterana održava se posljednje subote u lipnju. Osim toga nizozemski ratni veterani sudjeluju u međunarodnome četverodnevnome maršu u Nijmegenu gradu u provinciji Gelderland u kojemu sudjeluje više od 70 nacija. Povijest marša krenula je 1909. godine kao ideja da se kroz četiri dana hoda 120 kilometara kako bi se postigla što veća izdržljivost vojnika. Na samome početku Nijmegen nije bio polazišna točka marša, on to postaje pet godina nakon prvoga marširanja. Cilj ove utrke na kojoj sudjeluju ratni veterani promovirati tjelesnu aktivnost i zdrav način života. Osim toga sjećanje na ratna događanja koja su se dogodila na lokacijama kroz koju se maršira. Centralno mjesto na kojemu veterani mogu pronaći zanimljive informacije je web portal „Netherlanands Veterans Institute“ na kojemu se mogu pronaći svjedočanstva i intervjui. Institut organizira edukacije „Veterans in classroom“, u kojemu veterani organizirano educiraju učenike po školama, kako bi upoznali djecu sa veteranima i zbivanjima kroz u ratnu povijest Nizozemske. Na web stranici dostupan je kroz sedam dana u tjednu kontakt broj koji na koji se veterani i članovi obitelji mogu prijaviti kako bi dobili optimalnu skrb. Zdravstvena skrb i trajna njega dobivena je putem državne skrbi u kojoj svaki veteran započinje sastanak sa koordinatorom specijalističkih pregleda koji ga vodi kroz cijeli proces ugovaranja pregleda. Informacije koje se dobivaju preko nizozemskog veteranskog instituta popis je poveznica i kontakata onih poslovnih subjekata koji podržavaju branitelje. Osim svega navedenoga obitelji veterana također imaju dežurni kontakt za bilo kakav upit ili hitnu pomoć. Veteranski institut šalje upečatljivu poruku o braniteljima „Zajednička izgradnja društva u kojem se svaki veteran računa, sudjeluje i može se osjećati kao kod kuće.“

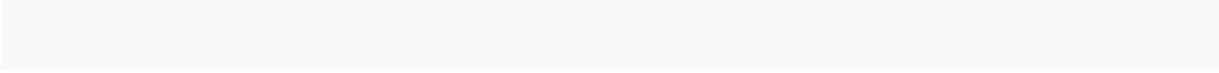
Veterani su služili našoj zemlji tijekom ratova, oružanih sukoba i mirovnih misija. Zbog toga zaslužuju priznanje i uvažavanje društva i brigu kada je to potrebno. Oni doživljavaju da su viđeni i da je njihov doprinos važan. Tome pridonosi Nizozemski institut za veterane. Veterani mogu vjerovati da je institut tu za njih. Tko god da ste i kakvo god da imate pitanje, rado ćemo vam pomoći. Slušamo vašu priču. Vežemo i branitelje s društvom. Naši napori uvijek su usmjereni na povećanje prepoznatljivosti i uvažavanja, znanja i sudjelovanja.

Nizozemska je otvorila veteranske kafiće za druženje i dokolicu veterana i djelatnih vojnih osoba. Takvi kafići imaju program koji je interesantan za branitelje, osim edukativno- zabavnih večeri u prostorima se održavaju obljetnice važnih ratnih događanja, krajnji cilj je druženje i razmjena iskustava između posjetitelja kao i smanjivanje međugeneracijskoga jaza. Kafić je aktivan na društvenim mrežama na kojima poziva na druženje veterana kako bi bili aktivno uključeni u društvo.

Veteranski centar u Doornu

Veliki je centar za ratne veterane u kojemu se nude brojne usluge osim udobnog hotela, imaju i restoran, sobe i razne sadržaje za različite namjene (okupljanja, sastanke, treninge, simpozije i programe podučavanja.)

Primjer dobre prakse zbrinjavanja veterana: Bugarska

Primjer Bugarske i brige o veteranima UHDDR susreo se još 2018. godine na konferenciji 9. Centra znanja u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u „Impact centru“ u Zadru, na kojemu je UHDDR sudjelovao kao organizacija te je na događaju prezentirano na koji način je Bugarska država zbrinula svoje veterane. Iskustvo veterana u Bugarskoj je holističko, jer se osim što se rehabilitiraju veterani, i njihove obitelji odlaze na razne programe koji pomažu smanjenju posljedica rata. Cilj ovakvih tehnika rehabilitacije je „stavljanje u tuđe cipele“. Koliko god obitelj veterana bila bliska ne može pobliže razumjeti ponašanje, iskustva i emotivne faze svakoga veterana pa se u proces eventualne rehabilitacije uključuju i cjelokupne obitelji kako bi se bolje razumjele, te kako bi sami proces prevencije i smanjenja posljedica rata bio što učinkovitiji. Nužan element koji su u Bugarskoj proveli u konceptu rehabilitacije bio je cjeloviti pristup rehabilitacije cjelokupnih obitelji kao neizostavan holistički pristup problemu poboljšavanja veterana.

Literatura

1. [Get Started - MOVE! Weight Management Program \(va.gov\)](#)
2. [Bulgarian War Veterans Association – World Veterans Federation \(theworldveterans.org\)](#)
3. Council of Ministers: Programme for development of the defence capabilities of the Bulgarian Armed forces 2032
4. [English – Nederlands Veteraneninstituut \(nlveteraneninstituut.nl\)](#)
5. [USDODMIL-4Daagse.com](#)
6. [Advice and support for veterans & ex-forces | Veterans' Gateway \(veteransgateway.org.uk\)](#)
7. [Nederlands Veteraneninstituut: Veteranen. Onze missie. - Nederlands Veteraneninstituut \(nlveteraneninstituut.nl\)](#)